

К. І. Нікончук, І. С. Зігунова

Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

У даній роботі розкрито історію розвитку туризму в Сумській області. Розглянуто періоди і види туризму, досліджено туристичний потенціал території Сумщини та інфраструктуру.

Ключові слова: історія туризму, дитячий туризм, краєзнавство, альпінізм, «Інтурист-Суми».

The history of the development of tourism in the Sumy region is revealed in this paper. The periods and types of tourism were considered, the tourism potential of the territory of Sumy and the infrastructure were investigated.

Keywords: history of tourism, children's tourism, local history, mountaineering, «Intourist-Sumy».

Актуальність теми обумовлена тим, що майже ніхто її не досліджував, тому я маю висвітлити всі історичні факти, задля того, щоб студентам було легше вивчати теми, а краєзнавцям знати про рідний край.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Про актуальність та важливість теми свідчать останні дослідження і публікації: Колтакова О., Донець В., Скринник М., Паненко В., Кандибей В., Зігунова В., Андросова В.

Мета роботи: проаналізувати історію розвитку туризму на Сумщині.

Виклад основного матеріалу. Хочу розпочати саме з дитячого туризму, адже саме він проклав шлях для розвитку туризму на Сумщині. У 1940 році було видано наказ наркома освіти «Про дитячий туризм». Цим наказом мережа туристсько-краєзнавчої діяльності була розгалужена до рівня кожної школи, туризм увійшов до педагогічних методів виховання. Згідно з рішенням Виконкому обласної ради депутатів трудящих від 5 червня 1948 року обласному відділу народної освіти в м. Суми дано дозвіл на відкриття обласної дитячої екскурсійно-

туристської бази на 100 місць. У 1949 році в мальовничому куточку села Баранівка на окраїні Сум проходить перший туристський зліт. Юні туристи долають смугу перешкод, змагаються в розбивці наметів, розводять вогнища, демонструють техніку в'язання вузлів. Увечері над Пслом лунають туристські пісні. У 1950 році при базі відкривається перший туристський табір. Юні туристи подорожують по Сумському, Путивльському, Роменському районах, збирають краєзнавчі матеріали, надають допомогу колгоспам у збиранні врожаю, беруть участь у пішохідних, водних походах. Згідно з рішенням Сумського виконкому депутатів трудящих від 11 червня 1952 року «Об упорядичении сети и утверждении типовых штатов и должностных окладов работников внешкольных учреждений Областного отдела народного образования» обласну дитячу екскурсійно-туристську базу реорганізовано в обласну екскурсійно-туристську станцію. Директором станції призначено Чубура Василя Івановича[3].

З 1960 року в області бере початок традиція проведення Ленінських агітпоходів. У 60-ті роки місто Путивль стає центром патріотичного виховання підростаючого покоління в Сумській області. У цей час при Путивльському будинку піонерів працював філіал Сумської обласної екскурсійно-туристської станції. Яскравою сторінкою в історії дитячо-юнацького туризму Сумщини стало відкриття в 1964 році клубу юних туристів-альпіністів імені Євгена Абалакова. Організатором і керівником клубу впродовж 1977-1999 років була Воль Світлана Василівна [1].

У 1977 році на базі Сумського палацу піонерів відкривається Музей історії радянського альпінізму. Традиційними заходами стали Дні пам'яті, абалаківські читання, альплекторій «Герої Ельбрусу», крос «Пам'яті восьми». У 1997 році започатковано проведення відкритої першості міста Суми з техніки спортивного туризму «Меморіал пам'яті друзів»; туристсько-краєзнавчої експедиції «Ти

сумчанин»; походу учнівської молоді «Сумський радіус», організатором яких є Паненко Віра Андріївна, відмінник народної освіти, кандидат у майстри спорту з альпінізму, голова молодіжної комісії Федерації альпінізму та скелелазіння України. У 1972 році оголошено Всесоюзну туристсько-краєзнавчу експедицію «Моя Родина – ССРСР». У цьому ж році в місті Суми відкривається клуб юних туристів «Едельвейс» під керівництвом Токаревої Валентини Георгіївни. У 1976 році на обласну дитячу екскурсійно-туристську станцію прийшов працювати кандидат у майстри спорту СРСР, суддя республіканської категорії Колтаков Олексій Стефанович.

Під керівництвом подружжя Колтакових було створено секцію орієнтування на місцевості. На початку 80-х років Олексій Колтаков організував клуб «Орієнтир», який здобув велику популярність серед дорослих і дітей. Батьківський комітет разом з тренерами клубу організовували змагання, літні оздоровчі табори, навчально-тренувальні збори. З 1983 року клуб «Орієнтир» проводить першість області, присвячену пам'яті Дмитра Косаренка, яка отримала статус Всесоюзних змагань. У них брали участь команди з Вільнюса, Шауляя, Саратова, Ленінграда, Курська, Белгорода та інших міст. На початку 90-х років у області розпочинають роботу районні та міські станції туристів. Їх діяльність спрямовано на створення умов для творчого, інтелектуального, духовного та фізичного розвитку дітей і підлітків у позаурочний час[5].

З 1991 року розпочато роботу Кролевецької районної станції юних туристів. 2 січня 1991 року в м. Суми було відкрито позашкільний навчальний заклад – обласний дитячо-юнацький клуб фізичної підготовки «Орієнтир», директором якого було призначено Колтакова Олексія Стефановича. У 1993 році в результаті об'єднання обласного клубу «Орієнтир» та станції юних туристів було

створено обласний центр туризму та екскурсій учнівської молоді. У 1995 році на базі Сумського обласного центру туризму та екскурсій проведено II Всеукраїнські змагання з техніки лижного туризму. У червні 1997 року в результаті реорганізації трьох обласних позашкільних закладів: центру туризму та екскурсій учнівської молоді, центру науково-технічної творчості та станції юних натуралістів був створений Сумський обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю. У 1998 році в області було розпочато роботу юних краєзнавців за напрямками Всеукраїнської історико-географічної експедиції «Сто чудес України» та Всеукраїнської історико-краєзнавчої акції учнівської молоді «Пам'ять». У цьому ж році було проведено I обласний зліт юних туристів-краєзнавців, активістів руху «Моя земля – земля моїх батьків» [4].

У 2000 році започатковано проведення обласної краєзнавчої конференції учнівської молоді «У світі краєзнавчих відкриттів», обласної історико-краєзнавчої експедиції «Храми Сумщини», обласної історико-географічної експедиції «Земні перлини Сумщини». 23 травня 1998 року на честь 50-річчя розвитку дитячо-юнацького туризму в області при Сумському обласному центрі позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю було відкрито єдиний на Сумщині музей туризму та краєзнавства. Раду музею очолила керівник гурткової роботи центру Усик Світлана Миколаївна. За часів СРСР туризм в Україні розвивався на профспілковій та відомчій основі. Путівки на бази та у будинки відпочинку надавали як своєрідний вид пільг. Профспілковим туризмом в Україні керував «Укрпрофтуризм», до того ж він розвивався доволі швидкими темпами – лише 10 % прибутку від путі сплачували організації до місцевих бюджетів, а згодом ці кошти йшли на будівництво транспортних шляхів

сполучення, відновлення і реставрацію історичних та культурних пам'яток тощо. Іноземним туризмом монополює «Інтурист», а також «Супутник», – організація, яка впорядковувала в СРСР міжнародний молодіжний туризм [2].

21 лютого 1997 року Котельников Володимир Яковльович відкриває компанію «Інтурист-Суми», яка надає туристичні послуги, програму студентського обміну та бюро переводів. Це була перша в області туристична компанія. Роками раніше почали відкривати готелі, адже виникла потребність в розташуванні туристів, які приїжджають подивитись нашу місцевість. У 1961 році був побудований готель «Україна», який представляв собою 2-зірковий сертифікований готель. У 1993 році розпочинає свою діяльність готель «Хімік». Робота почалась з обслуговування декількох клієнтів, а вже зараз готелями комплексу «Хімік» щорічно користуються представники всіх областей України, а також 54 країн світу. Станом на сьогодні, відповідно до статистики управління культури Сумської ОДА, Сумщина має 52 зареєстрованих закладів охорони здоров'я, санаторно-курортних закладів, будинків відпочинку, готелів тощо.

Висновок. Як ми бачимо, початком відродження туризму на Сумщині був дитячий туризм, який і дав поштовх до подальших розвитків в цій сфері.

Список використаних джерел

1. Т. М. Грищенко Туристична привабливість Сумщини: Сумщина туристична.
2. Попович С. Туристичне краєзнавство. Краєзнавство. 2015-№3/4. с. 11.
3. Інтуризм 99: не індустрія, а тільки надія. Добрий день. 1999.
4. Костіна В. «Ентузиасты туризма». Панорама. 2009.
5. Чернов В. Туризм – завжди туризм. Добрий день. 1997.